

Ocena rozprawy habilitacyjnej, dorobku artystycznego, naukowo-dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego -

Pani dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym, w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne, wszczętym przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów w dniu 19 listopada 2018 roku.

Recenzja została zlecona przez Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu w związku z wyznaczeniem mnie przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym w dniu 06.03.2019 r.

Do zlecenia dołączona została przewidziana przez ustawę dokumentacja, która zawiera:

- Pismo Dziekana Wydziału Grafiki i Komunikacji Wizualnej z dnia 17.06.2019 r., informujące mnie o wyznaczeniu na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym Pani dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser.
- Pismo Centralnej Komisji d/s Stopni i Tytułów z dnia 06.03.2019 r. powołujące mnie na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym Pani dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser.
- Wniosek Pani dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego skierowany do Centralnej Komisji d/s Stopni i Tytułów
- Autoreferat w jęz. polskim i angielskim, oraz dokumentację pracy będącej przedmiotem przewodu habilitacyjnego.
- Odpis dyplomu uzyskania stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplina artystyczna sztuki piękne.
- Wykaz dorobku artystycznego, dydaktycznego i kuratorskiego z lat 2009-2018.
- Dokumentacja dorobku artystycznego, dydaktycznego i kuratorskiego wraz z informacją o działalności organizacyjnej, współpracy z instytucjami i popularyzacji nauki z lat 2009-2018.
- Album Anna Perłowska-Weiser – *Izrael dwóch matryc*.
- Dokumentacja elektroniczna /pliki PDF na płycie CD/ wraz z załącznikami w wersji papierowej.

Całość dokumentacji jest pełna, zawiera wszystkie wymagane dokumenty, co spełnia ustawowe wymogi postępowania habilitacyjnego.

Ocena dorobku artystycznego, naukowo – dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego Pani dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser.

Dane personalne i kariera zawodowa

Pani Anna Maria Perłowska-Weiser urodziła się 2 lipca 1974 roku w Włocławku. Wykształcenie artystyczne zdobywała w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, a następnie w Instytucie Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Dyplom magisterski /z wyróżnieniem/ uzyskała w 2000 r. za graficzny cykl pt. „*Nieznane przestrzenie*”, zrealizowany pod kierunkiem prof. Grzegorza D. Mazurka. W 2000 r. wygrała konkurs na stanowisko asystenta i podjęła pracę w Zakładzie Grafiki Projektowej i Serigrafii na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Z doświadczenia wiem, że propozycje pełnienia funkcji asystenta tuż po ukończeniu studiów są zazwyczaj składane ciekawym, wybijającym się osobowościom, które swoim talentem, wiedzą i pracą artystyczną, a także zdobywanymi stopniowo umiejętnościami dydaktycznymi będą gwarantem wypracowanej przez poprzedników - rangi macierzystej uczelni. Nie mam żadnych wątpliwości, że w przypadku dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser wybór i powierzenie jej w/w obowiązków był jak najbardziej właściwy, a jej kompetencje i późniejsza działalność artystyczna, pedagogiczna i organizacyjna doskonale to potwierdzają.

Kolejnym rozdziałem rozwoju zawodowego, było objęcie w 2007 r. funkcji asystenta w Zakładzie Grafiki Warsztatowej II, ISzP WA UMCS w Lublinie. Od 2009 r. pracuje na stanowisku adiunkta w Zakładzie Wklęsłodruku i Grafiki Eksperymentalnej kierowanym przez prof. Artura Popka.

W 2009 r. Anna Maria Perłowska-Weiser uzyskała dyplom doktora sztuki, w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplinie sztuki piękne na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt.: „*Kim jest człowiek, że o nim pamiętasz?*”. Pracy składającej się z cyklu prac graficznych, oraz analizy pisemnej pod wspólnym tytułem. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. Grzegorz D. Mazurek, recenzentami: prof. Jacek Szewczyk z ASP im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, oraz prof. Artur Popek z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Dorobek twórczy i artystyczny

Po prawie 19 latach działalności artystycznej od swojego pierwszego cyklu zrealizowanego w ramach pracy dyplomowej Anna Maria Perłowska-Weiser jest znanym i cenionym artystą w środowisku graficznym. To właśnie wklęsłodruk a ostatnio również eksperymenty formalne w obrębie tej techniki, najmocniej określiły przestrzeń jej działalności twórczej i pozwoliły wypracować indywidualność graficzną, wyróżniającą się w dużej masie działań i realizacji o podobnym charakterze, wśród twórców jej pokolenia. Potwierdzeniem powyższej opinii jest dokumentacja działalności artystycznej z ostatnich lat: wystawy indywidualne, udział w wystawach zbiorowych, konkursach, przeglądach graficznych – krajowych jak i międzynarodowych.

Autorka po uzyskaniu stopnia doktora w 2009 r. wykazała dorobek artystyczny, na który składa się 16 wystaw indywidualnych (w tym 3 zorganizowane za granicą: Niemcy, Czechy, Włochy, oraz 13 w Polsce). Brała również udział w 31 wystawach zbiorowych (w tym 10 międzynarodowych i 21 ogólnopolskich i środowiskowych konkursach i prezentacjach artystycznych). Pragnę podkreślić, iż

wystawy, w których uczestniczył to często znane i prestiżowe konkursy graficzne takie jak: *17th Lassedra World Art. Print Annuale-Mini Print 2018, Lessedra, Sofia, Bułgaria, XVI Międzynarodowe Triennale Małej Formy Grafiki, Łódź, 2017, czy XV Międzynarodowe Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu, Ostrów Wielkopolski, 2016*. Pełna dokumentacja aktywności artystycznej dr Anny Marii Perłowska-Weiser i zasięgu społecznego odbioru jej twórczości znajduje się w dokumentacji habilitacyjnej. Powyższy dorobek artystyczny świadczy o konsekwentnym rozwoju twórczym i znaczącym wkładzie habilitantki w promocję polskiej kultury.

Działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska

Dr Anna Maria Perłowska-Weiser jest również utalentowanym pedagogiem, posiadającym duże doświadczenie w pracy ze studentami. Pracę edukacyjną prowadzi ze studentami kierunków artystycznych Instytutu Sztuk Pięknych Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W swoim posumowaniu działalności dydaktycznej w Autoreferacie, świadomie i wyraźnie akcentuje własne podstawowe cele nauczania i elementy warsztatowego współdziałania ze studentami: *„Studentom pozwalam na eksperymenty formalne z matrycami: przetrawianie blachy na wylot, wycinanie po formie, przysyłanie matrycy szablonami, fototransfery, wypalanie folii, reliefy. Oczekuję także od nich własnych inicjatyw. Założeniem moich programów jest stawianie na indywidualność i kreatywność. (...) Tematy, które zadają do zrealizowania, mają pobudzać wyobraźnię. Nie narzucam interpretacji, ani kształtu grafiki. (...) Chcę, by studenci, pracując z matrycą, nabywali graficznej samoświadomości i nawet w trakcie jej odbijania traktowali nie jak gotowy produkt, ale budulec.”¹*

Z przedstawionej dokumentacji wyłania się obraz dydaktyka, który swoje zadania programowe realizuje w sposób kompetentny, pełen inwencji a swoją wiedzę teoretyczną i wciąż poszerzane doświadczenie warsztatowe, w umiejętny i komunikatywny sposób potrafi przekazać studentom, stanowiąc dla nich przykład artystycznej aktywności.

Anna Maria Perłowska-Weiser w latach 2000-2007 jako asystent zatrudniony w Zakładzie Grafiki Projektowej i Serigrafii prowadziła zajęcia z Podstaw Grafiki Projektowej na wszystkich kierunkach studiów artystycznych WA UMCS w Lublinie. Pracowała również równolegle w zamiejscowym oddziale Wydziału Artystycznego, Kolegium Sztuk Pięknych w Kazimierzu Dolnym (2001-2005), prowadząc: Podstawy Grafiki Projektowej i Podstawy Grafiki Warsztatowej. Jak sama podkreśla, był to dla niej na początku drogi dydaktycznej, inspirujący okres uczenia się pracy ze studentami i poznawania specyfiki zawodu nauczyciela akademickiego. Osobnym rozdziałem pracy dydaktycznej dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser było przejście w 2007 roku do Zakładu Wklęsłodruku i Grafiki Eksperymentalnej. Jako adiunkt realizuje tu ćwiczenia ze studentami w zakresie: Podstaw Grafiki Warsztatowej i Wklęsłodruku. Do jej zadań należy przygotowanie autorskich programów nauczania z uwzględnieniem profilu studiów, organizacja pracy dydaktycznej i procesu kształcenia studentów, oraz działalność organizacyjna na rzecz uczelni.

Samodzielnie prowadzi Pracownię Dyplomową na studiach I stopnia na kierunkach Grafika, oraz Edukacja Artystyczna w zakresie sztuk plastycznych.

Od uzyskania stopnia doktora w 2009 roku, była promotorem 13 prac dyplomowych- licencjackich (3 z nich uzyskały nagrodę Dziekańską, 1 wyróżnienie w projekcie Najlepszy Dyplom-Grafika. Uczeń i

---

¹ Anna Maria Perłowska-Weiser, „Autoreferat: Dydaktyka, popularyzacja, oraz inne osiągnięcia artystyczne”, s. 14-15.

Jego promotor, (SMTG w Krakowie, 2012). Od 2016 roku jest współpromotorką w 1 przewodzie doktorskim (mgr Andrzej Mosio).

Odpowiedzialność i rzetelność dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser, jako pedagoga przejawia się również w ponadprogramowych działaniach stymulujących twórcze ambicje i działania studentów. (min. mobilizacja studentów do uczestnictwa w konkursach i wystawach, organizacja cyklu wystaw prezentujących realizacje studentów, oraz ich wystaw indywidualnych przy współpracy z MDK 2 w Lublinie, przygotowanie i organizacja przeglądów grafiki studenckiej (na zasadzie wymiany) z innymi uczelniami i ośrodkami artystycznymi z kraju i zagranicy (min. ASP Wrocław, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Uniwersytet w Zielonej Górze, Wydział Sztuki Akademii Wileńskiej).

Uczestniczy w programach popularyzatorskich, sympozjach warsztatach, plenerach i imprezach o wymiarze edukacyjnym min: warsztaty C8/X3/LUBO/RA/2011/DOW organizowanych przez wrocławską ASP, w Luboradowie, 2011, cykliczne plenery studenckie (organizatorka) w Janowie Lubelskim, sympozja graficzne: Luboradów, 2012, Białowieża, 2013. Jurorka w konkursach plastycznych dla dzieci i młodzieży „*Ogólnopolskie Konkursy Plastyczne*”, autorka warsztatów dla laureatów. Szczegółowy wykaz imprez zawarty jest w dokumentacji.

Warto również zwrócić uwagę na inicjatywę habilitantki – organizację (od 2012 r. do dnia dzisiejszego) cyklu wystaw artystów – wykładowców i ich studentów, reprezentujących różne uczelnie artystyczne pt.: „*Miesiące Grafiki Akademickiej*”, współkuratorka (razem z dr hab. Marią Sękowską) pokazów graficznych „*Graficzne Tete a Tete*”, realizowanych w ramach *Wschodniego Salonu Sztuki* (prezentacje artystów z Gdańska, Poznania, Łodzi, Krakowa, Rzeszowa, Białegostoku, Warszawy), 2016. Współorganizatorka wystawy „*Grafika Polska we Lwowie*, Ukraina, 2016 r. prezentującą graficzną twórczość artystów z pięciu ośrodków akademickich w Polsce (Wrocławia, Warszawy, Poznania, Łodzi i Gdańska).

Szeroka działalność na tym polu potwierdza zaangażowanie autorki w zakresie popularyzacji nauki i sztuki, edukacji plastycznej, oraz promowaniu potencjału artystycznego macierzystej uczelni. Za swoje zaangażowanie i działania w tym obszarze w 2016 r. otrzymała Nagrodę III Stopnia Rektora UMCS w Lublinie.

W ramach działalności organizacyjnej na rzecz Uczelni, Wydziału i Zakładu w ostatnich latach powierzono dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser obowiązki: członka zespołu wdrożeniowego ds. Bazy Ekspertów UMCS (2011-2013), członka Komisji Dyplomowych (od 2012 r.), sekretarza Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej 2009/2010, aktywnie uczestniczyła również w procesie rekrutacji i egzaminach wstępnych (2009-2018), w Dniach Otwartych Wydziału Artystycznego (przygotowanie ekspozycji i pokazów), była opiekunem plenerów studenckich w Janowie Lubelskim (2012-2014), oraz imprez i wycieczek dydaktycznych, opiekunem roku studentów na kierunku Grafika, studiów stacjonarnych I stopnia i stacjonarnych magisterskich (2011-2014).

Habilitantka podnosząc własne kwalifikacje zawodowe w ocenianym okresie brała udział w szkoleniach, warsztatach i kursach. „*Kinematografia*” szkolenie w rzymskim Studio CIAK- 2000, 2014, oraz „*Produkcja i postprodukcja*” zrealizowane przez studio filmowe Alwernia- Studio, Nieporaz, 2014. Uczestniczyła w warsztatach „*Przygotowanie do nauczania z wykorzystaniem ICT*”, (przygotowujące nauczycieli do nauczania zdalnego), 2014. W latach 2009-2010 odbyła kurs „*Wykorzystanie technik komputerowych w kreacji plastycznej*”.

Obszar działań dydaktycznych i organizacyjnych dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser jest znaczący. Oprócz własnego rozwoju artystyczno-naukowo-badawczego znakomicie potrafi wykorzystać swój potencjał w procesie dydaktycznym, popularyzatorskim i organizacyjnym. Jest to dodatkowym potwierdzeniem kompetencji zawodowych habilitantki w dziedzinie sztuk plastycznych.

Ocena dzieła artystycznego „Izrael dwóch matryc”

Osiągnięcia artystyczne, oraz dorobek graficzny dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser znam z konkursowych pokazów i prezentacji (min. międzynarodowych konkursów małej formy graficznej w Łodzi i Ostrowie Wielkopolskim). Należy do grupy wyróżniających się twórców, którzy aktywnie realizują się jednocześnie w działalności pedagogicznej jak i artystycznej.

Pani Anna Maria Perłowska-Weiser to dojrzała artystka, umiejętnie korzystająca z dotychczasowych doświadczeń warsztatowych: zarówno tych, które zdobyła studiując na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, jak i tych, które nabyła pracując nad grafiką już samodzielnie, jako wykładowca w Zakładzie Wklęsłodruku i Grafiki Eksperymentalnej. Stosując w swojej twórczości przede wszystkim tradycyjne techniki druku wklęsłego, uzupełnia je własnymi pomysłami warsztatowymi i eksperymentami formalnymi. Dokonując selekcji graficznych środków, kreuje oryginalną formę „lapidarnej ekspresji”, budując własną, rozpoznawalną tożsamość artystyczną.

Anna Maria Perłowska-Weiser od początku swojej drogi twórczej tworzy serie prac, z których każda stanowi ustalony, określony zestaw pozwalający na dowolne rozwijanie wybranej problematyki. Natura powstawania cykli najczęściej wiąże się z chronologią ich tworzenia – jedne powstają z drugich. Kolejne są konsekwencją wcześniejszych. Często są skutkiem kolejnego etapu pracy nad wcześniej podjętym tematem, konkretnym motywem czy nawet ideą. W przypadku autorki każdy kolejny zestaw, uosabia odrębną naturę jej doświadczeń artystycznych, artykułując (charakterystyczne dla danego okresu) elementy formy plastycznej. Pomimo cezury czasowej i odmiennej tematyki, wszystkie cykle artystki łączą się w nadrzędną całość, refleksyjną, emocjonalną, opartą z jednej strony na wnikliwej obserwacji, a z drugiej na dokładnie przemyślanej strukturze pojęciowej. Sens konstrukcji jej prac wynika właśnie z doboru właściwych znaczeń, celowych działań warsztatowych, oraz klarownego, czytelnego języka wizualnego.

W swoich założeniach artystycznych habilitantka wyraźnie to akcentuje: *„Nigdy nie zamierzałam epatować warsztatem, tylko podporządkować go opowieści. Jedno i drugie jest równie ważne. Wyważenie proporcji między formą i treścią – decorum - zawsze stanowiło cel mojej pracy. Starłam się unikać epatowania techniką z jednej strony i warsztatowej drogi na skróty z drugiej. Moje grafiki nie mają wyczerpywać się w formalnym pomysle, choćby najciekawszym, nie mają brać się z zakamarków wyalienowanej wyobraźni, ale z obserwacji – oglądania, wręcz podglądania. Chcę opowiadać o człowieku i jego świecie. Świecie, w którym żyje i który trwa także poza wyobraźnią. Takiemu myśleniu pozostaję wierna”.*²

Zestaw prac wchodzących w skład części habilitacyjnej, poprzedzają trzy ważne dla twórczości Pani Anny Marii Perłowskiej-Weiser cykle graficzne, tematycznie związane przede wszystkim z portretem. Pierwsze dwa „Struktura pejzażu”, oraz „Spotkania” wykonane w technikach wklęsłodrukowych

---

² Anna Maria Perłowska-Weiser, „Autoreferat: Izrael rzeczywisty, Izrael wyobrażony 2010-2018”, s. 8.

trawionych zawężonych do akwaforty, autorka rozpoczęła jeszcze w trakcie studiów, kontynuując ich realizację do 2009 r. Kolejny, „Kim jest człowiek, że o nim pamiętasz?”, zrealizowany w technikach akwaforty i akwatinty stanowił dzieło doktorskie (2009).

Problematyka podjęta we wcześniejszych cyklach ma charakter uniwersalnego dylematu człowieka i odnosi się zarówno do zwyczajnych, ludzkich emocji, jak i form konstruujących otaczającą go przedmiotowość. Autorka buduje własną wizję portretowanych osób, przy użyciu charakterystycznych dla technik metalowych środków wyrazu - przerysowań, przetworzeń czy nawet deformacji. Poluje na ciekawe indywidualności, typy, przedstawiciele życia publicznego, elit literackich i artystycznych, czy ekscentrycznych samotników - artystycznych subkultur (min.: Giedroyc, Dali, Sołżenicyn, Witkiewicz, Kołakowski, lista jest naprawdę długa). Portrety, które tworzy – to kolejne „obrazy człowieka” - które kolejno „zdejmuje” i archiwizuje. Portret graficzny staje się dla niej jednak nie tyle, odtworzeniem rzeczywistości - ile możliwością komentarza – subiektywnego i prowokującego, zmuszającego do refleksji.

Jak sama mówi: *„Swoj pierwszy cykl grafik, akwafort, poświęciłam ludziom. Postaciom bardziej i mniej znanym, które zostawiły po sobie teksty, poglądy, obrazy, ale przede wszystkim twarze. Fotografowałam je, rysowałam albo korzystałam z ich historycznych zdjęć. Ciekawe było szukanie w ich starzejących się twarzach tej odrobiny szaleństwa, którego dopuścili się w młodości, a które teraz tak bardzo do nich nie pasowało. (...) Wszyscy oni, uważałam, mieli to wypisane na twarzach. Nie posunęłabym się dzisiaj do stwierdzenia, że z twarzy można lub trzeba odczytywać biografię ich właścicieli. Ale trudno mi się oprzeć wrażeniu, że nie należą one tylko do teraźniejszości. (...) Jednocześnie krajobrazy twarzy (portrety) coraz śmielej uzupełniałam twarzami krajobrazów (sceneriami). Postaci pokazywałam w przestrzeni – w ich środowisku lub z jakimiś atrybutami. Zależało mi zarazem, temu chyba pozostałam wierna, żeby moje grafiki opowiadały jakąś historię, choćby właśnie sielsko-rodzinną”.*³

Wymiary grafik wykonanych w latach 2000-2009 osiągają format 70x100 cm., są to w większości prace samodzielne (cykle: „Struktura pejzażu”, „Spotkania”), lub łączone i multiplikowane w niezależne kompozycje (cykl „Kim jest człowiek, że o nim pamiętasz?”).

„Izrael dwóch matryc”

Naturalną konsekwencją wcześniej zrealizowanych projektów jest ostatni cykl, stanowiący dzieło habilitacyjne. Pani dr Anna Maria Perłowska-Weiser zgodnie z wymogiem formalnym, jako dzieło habilitacyjne wskazała cykl grafik pt.: „Izrael dwóch matryc”. Upublicznienie dzieła miało miejsce na wystawie indywidualnej autorki zatytułowanej tak jak seria grafik w zielonogórskiej Galerii PWW, 25 maja 2018 roku.

„Izrael dwóch matryc” to zestaw 45 prac graficznych (w większości kilkuelementowych), wykonanych w technikach: akwaforty, akwatinty, suchorytu na tworzywach sztucznych, w niektórych również z zastosowaniem kolografii, szablonu i rysunku. Wymiary grafik wykonanych w latach 2010-2018 oscylują między miniaturą graficzną (10x10 cm.), a dużymi pracami osiągającymi maksymalnie format 100x70 cm. Opis prac, ich tytuły, wymiary, miejsca ekspozycji, znajdują się w dołączonym przez habilitantkę albumie pt.: „Anna Perłowska-Weiser – Izrael dwóch matryc”, wraz z komentarzem autorskim. Dzieło habilitacyjne w swoim temacie nawiązuje bezpośrednio do motywu przewodniego tomiku wierszy Jerzego Leca pt.: „Rękopis jerozolimski” z 1956 roku.

³ Anna Maria Perłowska-Weiser, „Autoreferat: Od krajobrazu twarzy do twarzy krajobrazów 2000-2009”, s. 6-7.

Swoją twórczą koncepcję przy powstawaniu cyklu Anna Maria Perłowska-Weiser precyzyjnie wskazuje w swoim autoreferacie: „*Moje zainteresowanie Izraelem oraz, będący tego następstwem, „Izrael dwóch matryc” idzie w parze ze znaczeniem, jakie przypisuję praktyce pleneru. Wyjście poza pracownię z rysownikiem i aparatem fotograficznym zawsze uważałam za naturalny dla plastyka, bo empiryczny, punkt wyjścia jego pracy. Moje wielokrotne pobyty w Izraelu poświęcałam wędrówkom i obserwacjom. Starłam się poznać go od kuchni. Nie chciałam być, uchowaj Boże, turystką, ale zbaczając z utartych szlaków, widzieć więcej niż proponowano w przewodnikach. Patrzyłam na pozujących arabskich straganiarzy i podglądałam zakrywających twarze przed obiektywem charedim. Ale od początku wiedziałam, że, nie rezygnując całkiem z portretów, będę rysowała raczej krajobrazy, a ludzie zejdą teraz na plan dalszy.*”⁴

To zadanie, jakie w założeniu sobie narzuciła, konsekwentnie realizuje w kolejnych grafikach cyklu, poszukując odpowiedniej formy graficznej wypowiedzi w obszarze ikonografii osobistych znaczeń i symboli. Nie stara się powielać, nawiązywać czy polemizować z wcześniejszymi swoimi dokonaniem w tym zakresie, lecz świadomie a zarazem intuicyjnie podejmuje ten motyw, w nowych rozwiązaniach graficznych. Poszczególne prace zestawu są przede wszystkim wyraźną odautorską refleksją, inspirowaną problemami miejsca, przestrzeni, czasu, i minionych wydarzeń. Stają się środkiem przekazu w rozmowie z samą sobą i odbiorcą. Są dostępne na różnych poziomach poznawania, unikając prostej publicystyki.

Nastrojowe, intymne pejzaże, składające się z pozornie niezwiązanych ze sobą obrazów (*Przy drodze niewiasta, Wielkie firmamenta, Jadą Jemenici, Pustynna menażeria, Sodom i Gomora*), przypominają wędrówkę autorki po dobrze znanych tylko jej miejscach, to pierwsze skojarzenie nasuwające się po obejrzeniu prac cyklu. W tej perspektywie jest ona niczym główny bohater *Kosmosu* Gombrowicza, który próbuje złożyć zupełnie nową rzeczywistość z zauważonych w przestrzeni ledwie dostrzegalnych śladów. Ta badawcza postawa powoduje, że pozornie puste pejzaże i miejsca, nabierają głęboko humanistycznego znaczenia.

Autorka przewrotnie mówi: „*Być może domysł jest w moich grafikach tym, czym w naukach hipoteza - możliwością, prawdopodobieństwem. Przekształcenia, jakim poddawałam rzeczywiste obrazy mam wręcz ochotę nazwać realizmem wyobrażonym. Zachowuje on rzeczywisty wygląd tego, co przedstawione, tworząc zarazem nierzeczywiste układy. Nie tyle nawet nierzeczywiste, co niecodzienne. Ta niecodziennosc to choćby usunięcie rzeczy, ludzi, stworzeń z przypisanych im miejsc i przeniesienie na inne, cudze, obce. (...) Prowokowałam i preparowałam je wycinając, skalując i rozrzucając na papierze jakiś podstawowy rysunek: ośła, wielbłąda, modliszki, gołębia, kolumny, ozdobionej ornamentem ściany, starca- Beduina. W tym samym celu niektóre zwielokrotniałam, co dodatkowo miało nadać im charakter ekspresyjny. Rozmnożyłam na przykład ośła, klonując go razem z siodłem i uprzężą. Podobnie, przez powielenie tego samego rysunku, stworzyłam karawanę wielbłądów*”.⁵

Graficzne elementy kompozycji poszczególnych prac budują dwie rodziny form. Z jednej to odtworzone z fotograficzną dokładnością, pustynne i miejskie krajobrazy, czy mozaikowe ornamentalne kadry, wypełniające niemal całe płaszczyzny grafik (*W głębi pustyni Negew, Wieczory zimne są w Jerozolimie, W skale świętyni, Pełne wielkiego zdziwienia I*).

⁴ Anna Maria Perłowska-Weiser, „Autoreferat: Izrael rzeczywisty, Izrael wyobrażony 2010-2018”, s. 9.

⁵ Anna Maria Perłowska-Weiser, „Autoreferat: Izrael rzeczywisty, Izrael wyobrażony 2010-2018”, s. 8

Z drugiej zaś strony organiczna materia kształtów powiększonych do nadnaturalnej wielkości figur (głównie: ptaków, zwierząt, owadów, niekiedy ludzi), silnie kontrastująca z tym neutralnym, zastanym porządkiem (*Twardy Rytm, Chleb nazywam chlebem, a kamień kamieniem, Poeto nie zwódź, nie kołysz*).

Autorka analizuje swego rodzaju dualizm rzeczywistości – tego, co niezmiennie, permanentne, stałe i tego, co efemeryczne, ulotne. Prace mają charakter symbolicznego powiązania form – tej rozpoznawalnej ludzkiej, momentami zredukowanej tylko do śladu obecności człowieka, z tym, co wspomnianą formę wypełnia, otacza i jednocześnie buduje. Integralną częścią tych rozbudowanych kompozycyjnie grafik i elementem kierującym artystyczny przekaz są pojawiające się symbole i typograficzne (hebrajskie) cytaty. W niektórych pracach transformacja tych graficznych składników prowadzi do zdecydowanej deformacji samej formy i groteski, nigdy jednak nie stając się karykaturą (*Cytryna w sadach, Pustynna menażeria*). Dużo w tych zestawieniach napięcia i prowokacji.

Ekspresja ściera się często na warsztatowym placu boju z wyrafinowaną stylizacją i ideologicznym, czasem nawet dosłownym popkulturowym przekazem (*Piechotą do Jaffy*), dając odbiorcy nieograniczone możliwości wychwytywania ukrytych znaczeń lub aluzji i ich własnej interpretacji.

Cechą zwracającą uwagę w wielu prezentowanych pracach jest ich monumentalność. Jej źródłem jest nie tylko sam format grafik, ale przede wszystkim zastosowanie w niektórych makro-zbliżeniach, powiększonych do nadnaturalnej skali poszczególnych elementów, oraz ich kompozycyjne zamknięcie w ciasnej, embrionalnej przestrzeni. W niektórych synteza jest tak daleko posunięta, że mamy do czynienia tylko z ogólnym wręcz wyobrażeniem konkretnego miejsca (*Pustynia w oczu rzuca nam garść piasku*).

Dr Anna Maria Perłowska-Weiser swoje graficzne „uniwersum” buduje od początku pracy nad tym tematem niezwykle konsekwentnie. Świadczą o tym nie tylko kolejne powstające prace, ale także sposób ich komponowania i użyte środki warsztatowe. W całym arsenale elementów formy, jakich używa zwracają uwagę negatywowe kontrasty, charakterystyczna punktowana linia i plama, precyzyjne operowanie światłem, bogate monochromatyczne natężenia walorowe. Od delikatnych laserunkowych malarskich płaszczyzn, do ostrych wręcz reliefowych działań strukturalnych. Zastosowana precyzyjna a zarazem niewymęczona materia rysunku – akwaforty i suchorytu, została skonfrontowana z nasyconymi fakturami uzyskanymi w technice akwaforty, wzmocnionymi w kilku kompozycjach kolografią, oraz drukiem szablonowym. Zastosowany zabieg wycinania poszczególnych elementów z matrycy po formie i ich celowa wielokrotna multiplikacja dodatkowo wzmacnia ekspresję i przestrzenność poszczególnych kompozycji.

Warsztat graficzny w twórczości autorki ma znaczenie decydujące. Wykorzystuje wszystkie możliwości i środki warsztatowe, jakie dają techniki wklęsłodrukowe zawężone głównie do klasycznej akwaforty i akwaforty. Ten „ograniczony” katalog technik, jaki celowo narzuciła w swoich pracach habilitacyjnego cyklu *„Izrael dwóch matryc”*, poszerza o nowe sposoby interpretacji, graficznego zapisu i eksperymenty formalne.

Przekonująco uzasadnia taką postawę w swoim autoreferacie (...) *„Zmurszałe chodniki, domy, witryny, bramy, obdrapane klatki schodowe nie są ani piękne, ani brzydkie, są graficzne. Są telawiwską świątynią grafików. Grafika, oprócz tego, że jest tak bardzo przywiązana do swojego warsztatu, doświadcza świat. Graficzne przedstawienia nie biorą się znikąd. Są przeżyte, przetrawione, przepuszczone przez prasę. Grafika, przepuszczając swój świat przez prasę, rysuje*

wiersz. Czy to wielkie nadużycie myśleć o niej w ten sposób? Szukać pokrewieństwa między mową wiążaną a grawerowaną?⁶

Doceniam tę deklarowaną przez habilitantkę warsztatową skromność, ten rodzaj postawy artystycznej, która w mojej twórczości ma również generalne znaczenie.

Rozważania i komentarze teoretyczne dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser w integralnej części dzieła habilitacyjnego, jakim jest autoreferat, przekonują mnie o jej biegłości w precyzowaniu i formułowaniu celów artystycznych, oraz możliwościach w zakresie werbalizacji problemów plastycznych. Ma to niewątpliwie znaczenie, dla potwierdzenia kwalifikacji do uzyskania pełnej samodzielności w pracy naukowo-dydaktycznej w szkolnictwie artystycznym. Teksty autorki dotyczą bezpośrednio realizacji graficznych i mają charakter programowych idei, definiowanych z pełną jasnością i czytelnością, dobrze współgrając z charakterem autorskiego procesu twórczego. Wypowiedzi te przez walor jasności i prostoty omijają wszelką nadinterpretację. Wyłania się z tego obraz artystki dojrzałej, która przede wszystkim zabiega o własną twórczą niezależność i odrębność.

Konkluzja

Twórczość dr Anny Marii Perłowskiej-Weiser jest oparta na oryginalnej koncepcji artystycznej, z której świadomie i konsekwentnie korzysta. Jej realizacje graficzne wykonane są na wysokim poziomie artystycznym, warsztatowym i merytorycznym. Rozmiar i jakość dorobku twórczego zasługuje na uznanie. Zaangażowanie, warsztatowy profesjonalizm, oraz świadomość zjawisk zachodzących w sztuce, pozwalają Pani Annie Marii Perłowskiej-Weiser osiągać bardzo dobre wyniki zarówno w pracy twórczej jak i pedagogicznej. Aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym, w programach w zakresie popularyzacji nauki i sztuki, oraz edukacji plastycznej. Postrzegam osobę habilitantki, jako uzdolnioną artystkę, oraz pedagoga.

Podsumowując dorobek artystyczny, dydaktyczny i organizacyjny, doceniając oryginalny wkład w rozwój sztuk pięknych stwierdzam, że habilitantka spełnia wymogi potrzebne do przeprowadzenia przewodu habilitacyjnego wynikające z art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki.

Zdecydowanie popieram wnioski o nadanie dr Annie Marii Perłowskiej-Weiser stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne.

Z poważaniem,
Dr hab. Marek Zajko, prof. UMK

---

⁶ Anna Maria Perłowska-Weiser, „Autoreferat: Izrael rzeczywisty, Izrael wyobrażony 2010-2018”, s. 12